



SPIS TREŚCI

I. Wyjaśnienia wstępne	str. 2
II. Założenia ogólne	str. 4
III. Osoby niepełnosprawne w Powiecie Chodzieskim	str. 8
Wprowadzenie	str. 8
1. Osoby niepełnosprawne	str. 10
1.1 Geograficzna charakterystyka osób niepełnosprawnych w Powiecie Chodzieskim	str. 10
1.2 Osoby niepełnosprawne według wieku	str. 11
1.3 Charakterystyka społeczna osób niepełnosprawnych	str. 11
1.4 Niepełnosprawność prawna (według orzeczeń i stopni)	str. 14
1.5 Niepełnosprawność biologiczna (według przyczyn)	str. 16
1.6 Źródła utrzymania osób niepełnosprawnych i ich aktywność ekonomiczna	str. 16
2. Otoczenie osób niepełnosprawnych	str. 18
2.1 Dostępność miejsc publicznych dla osób niepełnosprawnych	str. 19
2.2 Problem dostępności do pracy przez osoby niepełnosprawne	str. 21
2.3 Problemy mieszkaniowe związane z niepełnosprawnością	str. 23
2.4 Rozwój form rehabilitacji społecznej	str. 24
2.5 Problemy osób niepełnosprawnych	str. 26
IV. Podsumowanie	str. 28



I. WYJAŚNIENIA WSTĘPNE

I.

Powiat, jako jednostka samorządu terytorialnego, wykonuje szereg zadań związanych ze wspieraniem niepełnosprawnych mieszkańców. Osoby niepełnosprawne jako członkowie społeczności powiatowej, tak jak wszyscy, doświadczają zmian, jakie dokonują się w Polsce w ostatnich latach, ale nie są w stanie na równi z innymi bez odpowiedniej pomocy przystosować się optymalnie szybko do zmieniających się realiów życia, a co za tym idzie w pełni odnaleźć się w nowej, często mało przyjaznej rzeczywistości. Osoby niepełnosprawne to grupa społeczna szczególnie zagrożona marginalizacją, narażona na wykluczenie społeczne, stąd potrzebująca zewnętrznego wsparcia.

Wsparcie to wymaga całościowego podejścia, odpowiedniej polityki ze strony państwa, jak również kompleksowych działań na szczeblu powiatowym, podejmowanych w oparciu o wszechstronną wiedzę o strukturze środowiska osób niepełnosprawnych Powiatu Chodzieskiego, jak i o potrzebach pojedynczych osób i grup osób niepełnosprawnych. Pozwoli to na zagwarantowanie i udzielanie osobom niepełnosprawnym takiej indywidualnej pomocy, która umożliwi maksymalne wykorzystanie ich potencjalnych możliwości i zdolności dla osiągnięcia jak największej życiowej samodzielności i aktywności.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest stworzenie, w oparciu o badania przeprowadzone na reprezentatywnej grupie, materiału identyfikującego środowisko osób niepełnosprawnych Powiatu Chodzieskiego i jego potrzeby.

II.

Opracowanie „Osoby niepełnosprawne w Powiecie Chodzieskim” powstało w ramach projektu „Diagnozowanie potrzeb osób niepełnosprawnych – profesjonalizm w działaniu” realizowanego przez Powiat Chodzieski, finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Projekt zakładał zbadanie sytuacji niepełnosprawnych mieszkańców powiatu w obszarze rehabilitacji zawodowej i społecznej, służące zidentyfikowaniu potrzeb



i świadczonych usług oraz zdiagnozowaniu uwarunkowań trudnego położenia społeczno – zawodowego osób niepełnosprawnych, a także barier związanych z uzyskiwaniem przez te osoby wykształcenia, kwalifikacji i zatrudnienia na otwartym rynku pracy oraz trwałej integracji zawodowej.

Główną ideą projektu jest wypracowanie efektywnego wsparcia dla osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, które da im szansę zwiększenia aktywności zawodowej i doprowadzi do poprawy jakości ich życia. Osoby te stanowią grupę osób szczególnie zagrożonych bezrobociem. Tego, że praca dla osób niepełnosprawnych ma nie tylko wartość ekonomiczną, ale przede wszystkim oznacza wyrwanie się z izolacji społecznej, umożliwia samorealizację, nie trzeba tutaj udowadniać.

Rozwiązanie problemu bezrobocia wśród tej grupy ludzi zagrożonych marginalizacją społeczną wymaga całościowych przemyślanych działań pomocowych, których podstawą jest zdiagnozowanie możliwości kompetencji, uwarunkowań społecznych i psychologicznych osób niepełnosprawnych.

Takie zdiagnozowanie jest konieczne tym bardziej, że w Powiecie Chodzieskim, podobnie jak w większości powiatów w kraju, brakuje wystarczającej orientacji na temat zróżnicowanych potrzeb środowiska osób niepełnosprawnych. Nie rozwiązał tego Narodowy Spis Powszechny w 2002 r., który pozwolił tylko ustalić liczbę osób niepełnosprawnych. Wykazy osób, w stosunku do których Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydaje orzeczenia, nie są wystarczającym źródłem potrzebnych informacji. Pełnej wiedzy na temat rencistów nie mają też Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Także instytucje i organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych (np. ośrodki pomocy społecznej, stowarzyszenia) posiadają również tylko fragmentaryczną wiedzę o osobach niepełnosprawnych z terenu Powiatu Chodzieskiego.



II. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

I.

Podstawowe cele opracowania:

Celem opracowania było:

- dostarczenie informacji o strukturze środowiska osób niepełnosprawnych na poziomie Powiatu Chodzieskiego i gmin wchodzących w jego skład;
- możliwie szeroka charakterystyka sytuacji osób niepełnosprawnych oraz ich potrzeb i oczekiwań;
- dostarczenie informacji dających możliwość stworzenia w różnych obszarach skutecznych programów wspomagających osoby niepełnosprawne.

Zakres tematyczny opracowania:

Tematyka badań ankietowych i opartego na nich opracowania uwzględniała:

1. Geograficzną charakterystykę osób niepełnosprawnych wg gmin zamieszkania;
2. Demograficzną charakterystykę osób wg płci i wieku;
3. Charakterystykę społeczną osób wg poziomu wykształcenia oraz innych wskaźników wykształcenia (np. znajomość języków obcych, posiadania prawa jazdy itp.);
4. Niepełnosprawność prawną (wg orzeczeń i stopni niepełnosprawności) i biologiczną (wg przyczyn niepełnosprawności);
5. Aktywność ekonomiczną ludności wg rodzaju zatrudnienia lub pobieranego świadczenia;
6. Stan mieszkań wg przystosowania ich do niepełnosprawności mieszkańców i ich oczekiwania w tym względzie;
7. Charakterystykę dostępności miejsc publicznych dla niepełnosprawnych mieszkańców;



8. Charakterystykę oczekiwań osób niepełnosprawnych dotyczących pracy i aktywizacji zawodowej;
9. Charakterystykę problemów osób niepełnosprawnych;
10. Charakterystykę oczekiwań osób niepełnosprawnych w zakresie środowiskowej rehabilitacji społecznej.

Kontekst opracowania

Opracowanie jest swoistą fotografią środowiska osób niepełnosprawnych, przedstawiającą w różnych aspektach strukturę ludności niepełnosprawnej, zamieszkałej na terenie Powiatu Chodzieskiego.

Dla uzyskania pełniejszego obrazu w niniejszym opracowaniu wykorzystano ogólne dane z Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Poznaniu, dotyczące Powiatu Chodzieskiego (*dostępne na stronach internetowych GUS*).

Przygotowanie danych

W ramach projektu „Diagnoza potrzeb osób niepełnosprawnych – profesjonalizm w działaniu” przeprowadzono badania ankietowe, dotyczące potrzeb osób niepełnosprawnych, w celu rozpoznania potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych. Ankieterzy, w liczbie dwudziestu, po szkoleniu przygotowującym do prowadzenia badań ankietowych - wprowadzającym w problematykę niepełnosprawności, docierali do osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin i przeprowadzali badanie ankietowe, pogłębione rozmową i wywiadem z respondentem. Łącznie zebrano 2 557 ankiet, które po weryfikacji posłużyły do sporządzenia bilansu potrzeb i charakterystyki osób niepełnosprawnych w lokalnym środowisku.

Formy upowszechnienia wyników badania ankietowego

Dane zostaną upowszechnione w następujących formach:

- konferencja zapoznająca opinię publiczną (media i przedstawiciele samorządu powiatowego i gminnych, przedstawiciele pracodawców, przedstawiciele organizacji pozarządowych) z wynikami projektu;



- publikacja opracowania wyników badania ankietowego w formie książkowej i dystrybucja książki na teren powiatu;
- udostępnienie opracowania wyników badania ankietowego poprzez Internet.

II.

Uwagi metodyczne

1. Niepełnosprawność to naruszenie lub uszkodzenie sprawności psychofizycznej, które prowadzi do stanu określanego jako ograniczenie funkcjonalne lub ograniczenie aktywności życiowej człowieka.

Osobą niepełnosprawną jest każdy, kto posiada wydane przez organ do tego uprawniony aktualne orzeczenie w związku z naruszoną sprawnością organizmu trwale (lub okresowo), która utrudnia bądź ogranicza zdolność do pracy i wypełniania ról społecznych.

Orzeczenia:

- a) o zakwalifikowaniu przez powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności do jednego ze stopni niepełnosprawności:
 - **znacznego,**
 - **umiarkowanego,**
 - **lekkiego.**
- b) o niezdolności do pracy orzeczonej przez lekarza orzecznika ZUS (podobnie KRUS):
 - **orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji,**
 - **orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy,**
 - **orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy.**
- c) o **zakwalifikowaniu do osób niepełnosprawnych** przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności w przypadku dzieci do 16 roku życia. Dzieci do 16 roku życia uznaje się za niepełnosprawne, bądź nie, ale nie zalicza się ich do stopni niepełnosprawności (choć uznaje się, że ich niepełnosprawność równa jest stopniowi znacznemu).

2. Badanie przeprowadzono metodą spisu powszechnego. 20 ankietów zostało wybranych spośród osób cieszących się dobrą opinią społeczną, zamieszkujących wszystkie niemal miejscowości powiatu, by wykorzystać przy zbieraniu danych fakt, że osoby



pochodzące z danego środowiska i znane niepełnosprawnym wzbudzają większe zaufanie respondentów. Jest to szczególnie istotne w środowisku wiejskim, w którym dominuje stereotyp „wstydu” z tytułu niepełnosprawności w rodzinie i wynikające z tego faktu ukrywanie informacji o zjawisku niepełnosprawności.

W wyniku przeprowadzonych badań na przełomie 2006 i 2007 r. zebrano 2 557 kompletów ankiet i wywiadów badawczych: 1083 – w mieście Chodzieży, 547 – w gminie Budzyń, 445 – w gminie Chodzież, 352 – w gminie Szamocin, 130 – w gminie Margonin. Uzyskano w ten sposób szczegółowe informacje o 33 % niepełnosprawnych mieszkańców powiatu – w odniesieniu do liczby 7812 przyjętej przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2005 r. jako aktualna liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Chodzieskim. W oparciu o te dane część wyników badań została przedstawiona w liczbach odnoszących się do całkowitej liczby mieszkańców niepełnosprawnych w powiecie chodzieskim. Dane te jako pośrednio pozyskane z badań diagnostycznych są szacunkowe i oznaczone znakiem: ”*”.



III. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE W POWIECIE CHODZIESKIM

I. Wprowadzenie

W społeczeństwach krajów Unii Europejskiej około 13 % populacji to osoby niepełnosprawne. W Polsce ten wskaźnik jest na nieco wyższym poziomie. A według ekspertyzy Banku Światowego (E.S.Anders, T. Heopengordner, Bank Światowy, grudzień 2001) Polska zajmuje czołowe miejsce wśród krajów europejskich, biorąc pod uwagę stosunek ilości osób niepełnosprawnych do ogółu ludności. Problem niepełnosprawności staje się więc priorytetowym zagadnieniem w kształtowaniu polityki społecznej naszego kraju.

5,5 miliona mieszkańców Polski to osoby niepełnosprawne (14,3% ogółu ludności kraju, czyli co 7 osoba). Według prognozy Głównego Urzędu Statystycznego liczba ta w najbliższych latach ulegnie zwiększeniu (w 2010 r. do 6 milionów).

W województwie wielkopolskim 15,7 % mieszkańców to osoby niepełnosprawne (525, 1 tys.). Na tle innych województw Wielkopolska zajmuje dość wysokie, czwarte miejsce pod względem liczby osób niepełnosprawnych w stosunku do ogółu mieszkańców (regiony o najwyższych wskaźnikach to województwa: lubelskie, małopolskie i lubuskie). Problem niepełnosprawności bezpośrednio dotyka więcej niż co trzecie gospodarstwo domowe miejskie i co czwarte wiejskie.

Powiat Chodzieski obejmuje powierzchnię 680,58 km². Liczba mieszkańców (*dane GUS z 31.12.2005*) wynosi 47 034 osób.

W skład powiatu wchodzi 5 gmin:

- gminy miejskie: Chodzież;
- gminy miejsko - wiejskie: Margonin, Szamocin;
- gminy wiejskie: Budzyń, Chodzież.

Na terenie powiatu położone są trzy miasta: Chodzież, Margonin, Szamocin.



Położenie powiatu na mapie województwa

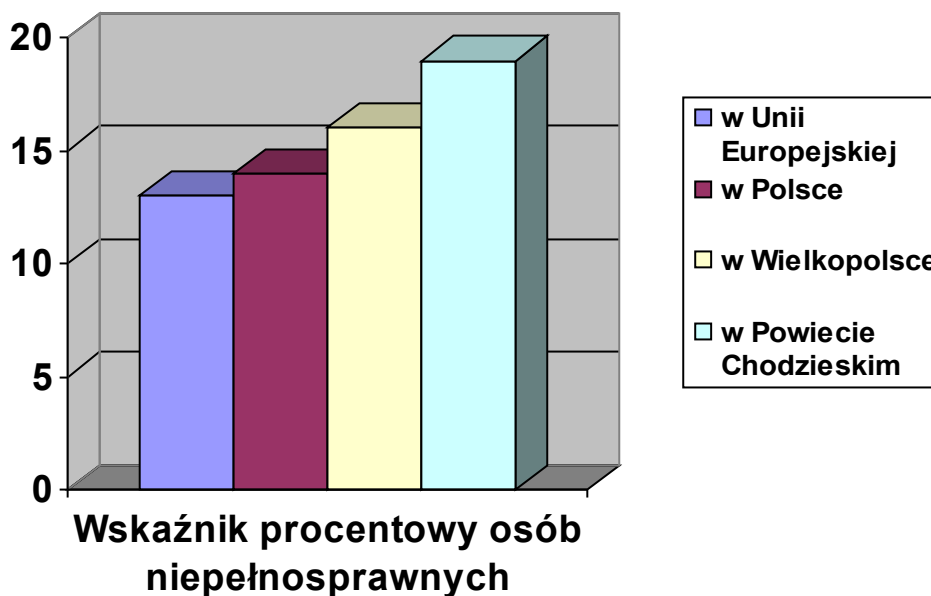


Tab.1 Powiat Chodzieski – powierzchnia i ludność (dane GUS stan na 31.12.2005 r.) :

Jednostka administracyjna	Powierzchnia w km ²	Ludność			
		ogółem	mężczyźni	kobiety	na 1 km ²
Powiat Chodzieski	681	47 034	23 100	23 934	69
Miasto Chodzież	13	19 716	9 313	10 403	1 544
Gmina Margonin	122	6 414	3 319	3 095	53
Gmina Szamocin	126	7 271	3 633	3 638	58
Gmina Budzyń	207	8 228	4 157	4 071	40
Gmina Chodzież	213	5 405	2 678	2 727	25

W Powiecie Chodzieskim 19 % mieszkańców to osoby niepełnosprawne (8877 mieszkańców – dane GUS ze Spisu Powszechnego 2002 r.). Na tle innych powiatów Wielkopolski Powiat Chodzieski zajmuje wysokie miejsce pod względem liczby osób niepełnosprawnych w stosunku do ogółu mieszkańców.

Wykres 1 Osoby niepełnosprawne – porównanie





II.

1. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

1.1 Geograficzna charakterystyka osób niepełnosprawnych w Powiecie Chodzieskim.

W 2002 r. (dane GUS ze Spisu Powszechnego 2002 r.) liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Chodzieskim wynosiła 8877, co stanowiło 19,03% ogółu ludności zamieszkującej powiat wg GUS w 2002 r. – 46 625 osób.

Dane przyjęte przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2005 r. jako liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Chodzieskim - 7812 - w odniesieniu do liczby mieszkańców powiatu w 2005 r. – 47 034 osoby (dane GUS) pozwalają przyjąć, że aktualny wskaźnik niepełnosprawnych w stosunku do liczby mieszkańców powiatu wynosi 17%. Oznacza to, że przeciętnie co szósty mieszkaniec Powiatu Chodzieskiego jest osobą niepełnosprawną.

Tab. 2 Geograficzna charakterystyka środowiska osób niepełnosprawnych

Jednostka administracyjna	Liczba mieszkańców	Liczba osób niepełnosprawnych	Procent osób niepełnosprawnych	Procent mężczyzn z niepełnosprawnością	Procent kobiet z niepełnosprawnością
Powiat Chodzieski	47 034	7 812	17 %	48 %	52 %
Miasto Chodzież	19 716	3 293	17 %	46 %	54 %
Gmina Margonin	6 414	1 016	16 %	53 %	47 %
Gmina Szamocin	7 271	1 215	17 %	49 %	51 %
Gmina Budzyń	8 228	1 380	17 %	47 %	53 %
Gmina Chodzież	5 405	908	17 %	50 %	50 %

Nateżenie zjawiska niepełnosprawności występuje równomiernie na terenie gmin wchodzących w skład powiatu. Jednak najmniej osób z orzeczoną niepełnosprawnością zamieszkuje gminę Margonin.

W zbiorowości osób niepełnosprawnych, zarówno w powiecie chodzieskim, jak i w Wielkopolsce oraz w kraju, przeważają kobiety, stanowiące 52 % populacji. Wyjątek stanowi tu sytuacja w Gminie Chodzież, w której wskaźnik dla kobiet i mężczyzn kształtuje się na tym samym poziomie oraz sytuacja w Gminie Margonin, w której wśród osób niepełnosprawnych przeważają mężczyźni.



1.2 Osoby niepełnosprawne według wieku

Rozmiar zjawiska niepełnosprawności, wyłaniający się z przeprowadzonych badań, odzwierciedla kondycję zdrowotną społeczeństwa Powiatu Chodzieskiego. Natężenie niepełnosprawności zwiększa się wraz z wiekiem. Prawie 40 % badanej zbiorowości stanowią osoby w wieku emerytalnym.

Tab. 3 Osoby niepełnosprawne według wieku

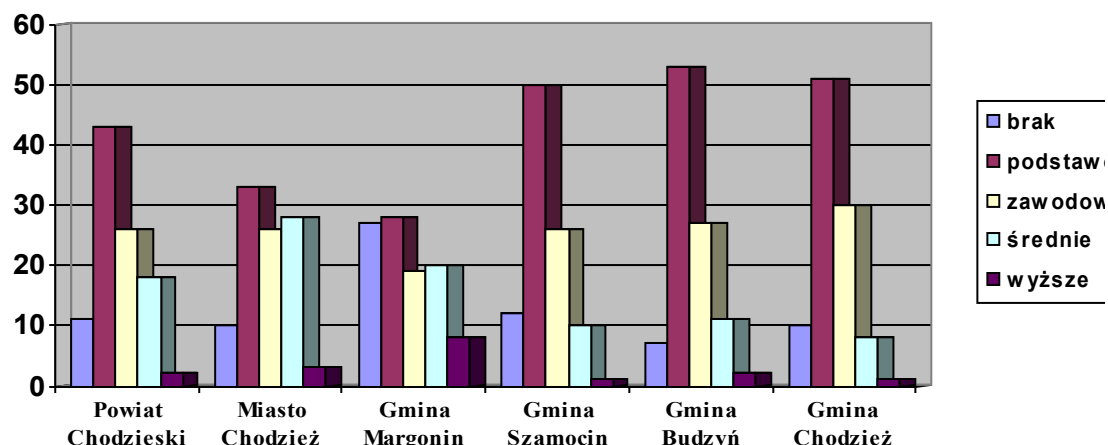
		0-6 lat	7-17 lat	mężczyźni w wieku 18-65 lat	kobiety w wieku 18-65 lat	osoby w wieku emerytalnym (kobiety powyżej 60 lat, mężczyźni powyżej 65 lat)
Powiat Chodzieski	% ogółu osób niepełnosprawnych w powiecie	2 %	5 %	31 %	23 %	39 %
	liczba*	156	390	2 422	1 797	3 047
Miasto Chodzież	% ogółu osób niepełnosprawnych w gminie	3 %	4 %	27 %	23 %	43 %
	liczba*	98	132	889	758	1416
Gmina Margonin	% ogółu osób niepełnosprawnych w gminie	5 %	12 %	33 %	29 %	21 %
	liczba*	51	121	336	295	213
Gmina Szamocin	% ogółu osób niepełnosprawnych w gminie	3 %	5 %	32 %	26 %	34 %
	liczba*	36	61	389	315	414
Gmina Budzyń	% ogółu osób niepełnosprawnych w gminie	2 %	4 %	31 %	26 %	37 %
	liczba*	28	56	428	358	510
Gmina Chodzież	% ogółu osób niepełnosprawnych w gminie	3 %	8 %	35 %	24 %	30 %
	liczba*	27	72	319	218	272

1.3 Charakterystyka społeczna osób niepełnosprawnych

Poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych jest zróżnicowany lokalnie, co pokazuje wykres 2.



Wykres 2. Poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych



Najwyższy odsetek osób nieposiadających wykształcenia odnotowano w Gminie Margonin, natomiast najniższy w Gminie Budzyń. Najwięcej osób z wyższym wykształceniem zamieszkuje gminę Margonin, a najmniej jest ich w Gminach Szamocin i Chodzież. Przedstawione poniżej zestawienie pokazuje poziom wykształcenia wśród poddanych badaniu diagnostycznemu w rozbiciu na posiadane stopnie niepełnosprawności.

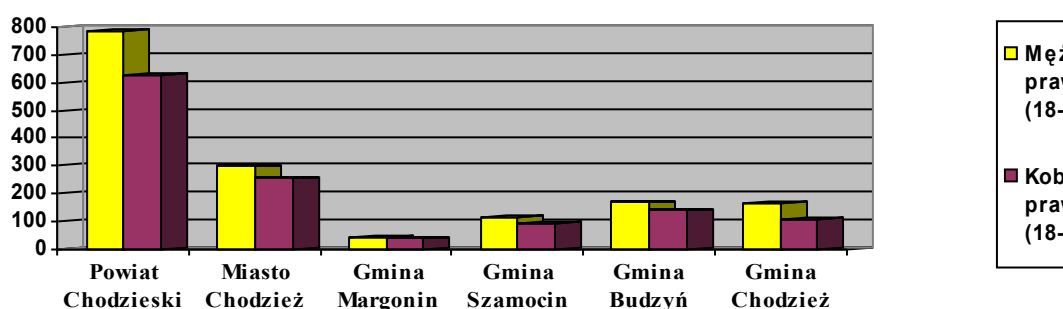
Tab. 4 Wykształcenie

Wykształcenie	Powiat Chodzieski	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
brak	267	107	34	42	36	44
w tym: ze znacznym stopniem	222	93	29	29	33	38
z umiarkowanym stopniem	23	8	2	8	1	4
z lekkim	15	4	3	3	2	2
podstawowe	1082	358	36	175	286	226
w tym: ze znacznym stopniem	381	198	14	39	69	61
z umiarkowanym stopniem	374	109	17	60	109	78
z lekkim	324	50	5	76	106	87
zawodowe	685	282	25	93	151	134
w tym: ze znacznym stopniem	153	91	9	14	20	19
z umiarkowanym stopniem	207	92	9	25	30	51
z lekkim	324	99	7	53	101	64
średnie	456	298	27	36	62	33
w tym: ze znacznym stopniem	126	103	8	2	10	3
z umiarkowanym stopniem	178	111	14	15	21	17
z lekkim	149	82	5	18	31	13
wyższe	54	32	3	3	11	5
w tym: ze znacznym stopniem	15	10	0	1	3	1
z umiarkowanym stopniem	22	12	1	1	5	3
z lekkim	17	10	2	1	3	1



Uzupełnieniem przedstawionych powyżej informacji, dotyczących wykształcenia osób niepełnosprawnych są dane liczbowe o dodatkowych kwalifikacjach osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym, takich jak uprawnienia do kierowania pojazdami, umiejętność obsługi komputera czy znajomość języków obcych.

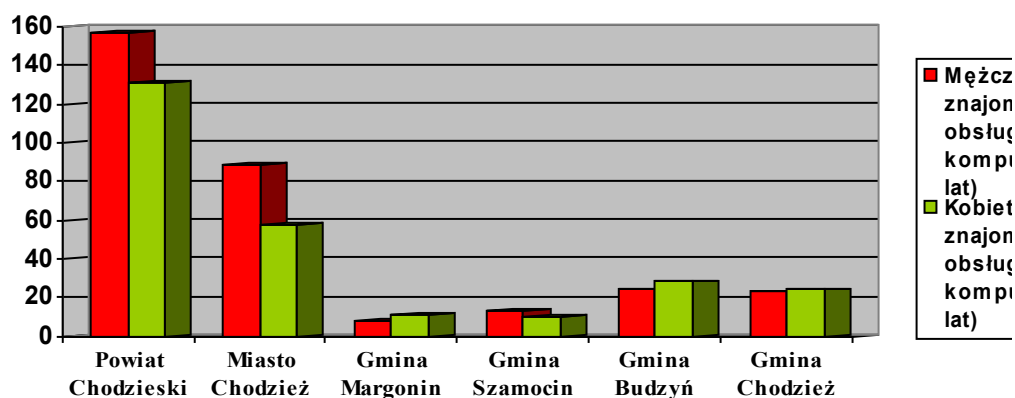
Wykres 5. Osoby niepełnosprawne w wieku produkcyjnym, posiadające prawo jazdy.



Tab. 5 Znajomość języków obcych

Wykształcenie	Powiat Chodzieski	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
mężczyźni ze znajomością j. angielskiego	38	20	4	6	3	5
mężczyźni ze znajomością j. niemieckiego	66	35	6	6	12	7
mężczyźni ze znajomością j. rosyjskiego	92	46	3	16	11	16
kobiety ze znajomością j. angielskiego	37	16	4	3	8	6
kobiety ze znajomością j. niemieckiego	97	52	4	11	14	16
kobiety ze znajomością j. rosyjskiego	87	40	2	8	20	17

Wykres 6. Osoby niepełnosprawne w wieku produkcyjnym, z umiejętnością obsługi komputera.

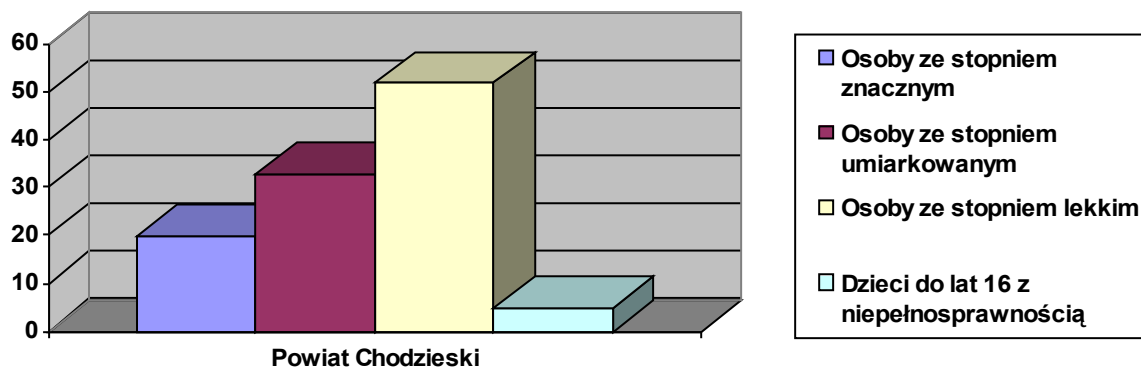


1.4 Niepełnosprawność prawna (według orzeczeń i stopni o niepełnosprawności).



Najliczniejszą grupą są osoby posiadające orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie równoważne.

Wykres 7 Podział osób niepełnosprawnych według stopni niepełnosprawności



Tab. 6 Liczba osób według stopni niepełnosprawności w grupie objętej badaniem

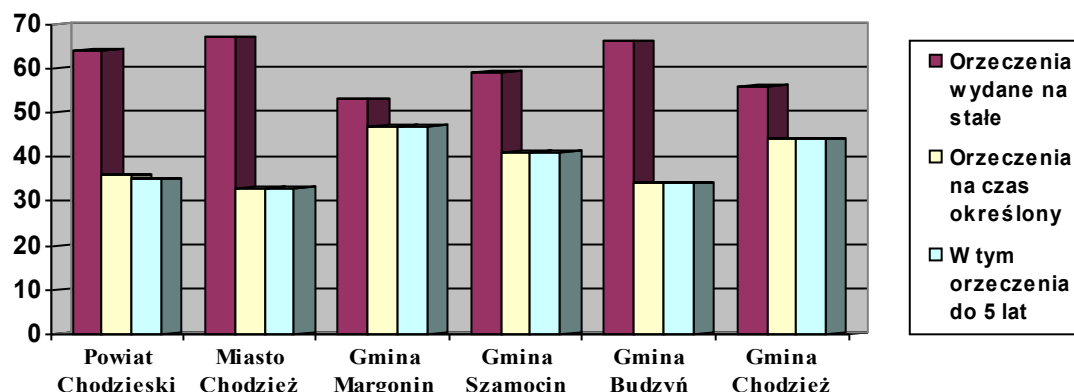
Jednostka administracyjna	Liczba osób niepełnosprawnych	W tym ze znacznym stopniem	W tym kobiety	W tym z umiarkowanym stopniem	W tym kobiety	W tym z lekkim stopniem	W tym kobiety
Powiat Chodzieski	2 557	909	493	805	430	829	419
Miasto Chodzież	1 083	501	277	332	177	245	131
Gmina Margonin	130	60	27	43	22	22	10
Gmina Szamocin	352	87	48	110	48	151	81
Gmina Budzyń	547	136	66	166	100	243	122
Gmina Chodzież	445	125	65	153	82	167	75

Widoczna w grupie badanej stosunkowo mała liczba osób z lekkim stopniem niepełnosprawności wynika ze specyfiki projektu „Diagnoza potrzeb osób niepełnosprawnych – profesjonalizm w działaniu”, którego działania skupiają się na osobach ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Ważnym z punktu widzenia charakteryzowania zjawiska niepełnosprawności jest też zwrócenie uwagi na trwałość orzeczeń. Znacząca część orzeczeń ma charakter okresowy i podlegający zmianie. Dlatego warto o niej pamiętać przy planowaniu działań długofalowych na rzecz osób niepełnosprawnych. Poniższy wykres przedstawia procentowy udział orzeczeń okresowych i trwałych w ogólnej liczbie orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom Powiatu Chodzieskiego z rozbiciem na poszczególne gminy.



Wykres 8 Trwałość orzeczeń o niepełnosprawności



Orzeczenia o niepełnosprawności w polskim systemie prawnym są wydawane przez niezależne od siebie organy decyzyjne, działające w różnych sektorach i mające odmienne zadania. Dla przykładu warto wskazać komisje orzecznicze Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wydające orzeczenia dla celów rentowych i emerytalnych oraz składy orzekające Powiatowych Zespołów ds. Orzekania o Niepełnosprawności, ustalające niepełnosprawność dla celów pozaemerytalnych i pozarentowych. Poniższa tabela przedstawia liczbę orzeczeń wydanych przez poszczególne organy w diagnozowanej grupie z rozbiem na poszczególne gminy powiatu.

Tab. 7 Liczba wydanych orzeczeń przez poszczególne organy orzecznicze

Organ orzecznicy	Powiat Chodzieski	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1 617	693	60	221	368	274
<i>w tym kobiety</i>	824	384	24	99	185	134
Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	737	366	56	60	121	134
<i>w tym kobiety</i>	395	194	30	34	68	69
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	187	26	8	63	58	32
<i>w tym kobiety</i>	120	12	4	46	38	20
komisje branżowe	15	7	1	1	1	5
<i>w tym kobiety</i>	4	1	1	0	0	2

1.5 Niepełnosprawność biologiczna (według przyczyn niepełnosprawności).

Niepełnosprawność to naruszenie lub uszkodzenie sprawności psychofizycznej, które prowadzi do stanu określanego jako ograniczenie funkcjonalne lub ograniczenie aktywności życiowej człowieka. Jej przyczyny mogą być trojakiemu rodzaju: wady wrodzone, przewlekłe



choroby oraz nagłe wydarzenia – wypadki, urazy, zatrucia. Szczegółowy wykaz rodzajów niepełnosprawności w badanej grupie osób niepełnosprawnych Powiatu Chodzieskiego przedstawia zamieszczona niżej tabela.

Tab. 8 Rodzaje niepełnosprawności

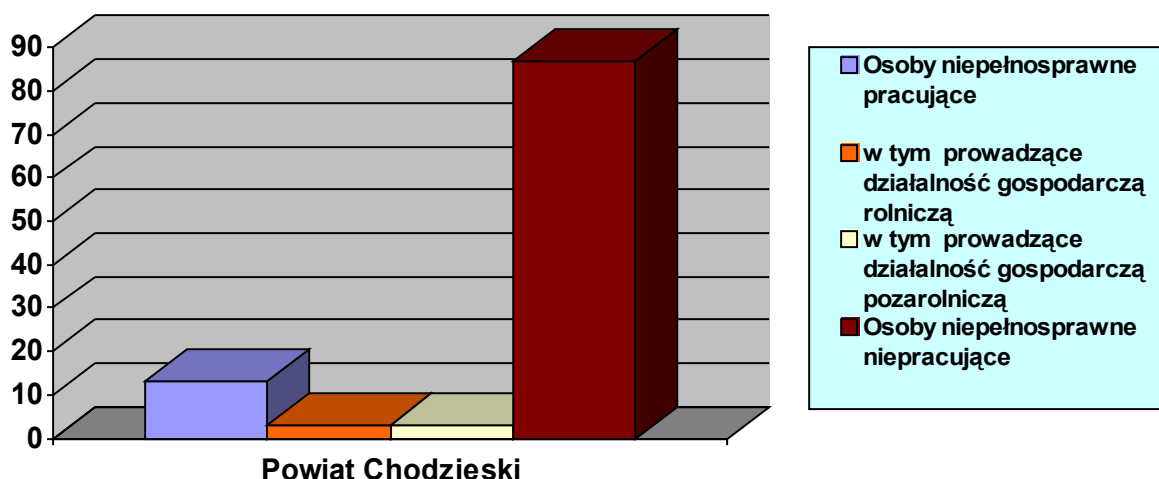
Rodzaj niepełnosprawności	Powiat Chodzieski	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
upośledzenie umysłowe	152	49	11	32	27	33
<i>w tym: głębokie</i>	12	5	4	0	1	2
<i>znaczne</i>	21	7	1	4	2	7
<i>umiarkowane</i>	66	20	4	19	10	13
<i>lekkie</i>	29	15	1	5	1	7
choroba psychiczna	107	48	8	2	26	23
zaburzenia mowy, słuchu	191	70	9	28	28	56
choroby narządu wzroku	283	119	19	45	54	46
upośledzenia narządów ruchu	1257	433	40	218	294	317
epilepsja	74	29	9	7	8	21
choroby układów oddechowego i krążenia	733	272	27	82	174	178
choroby układu pokarmowego	203	65	13	33	41	51
cukrzyca	85	32	1	13	14	25
choroby układu moczowo - płciowego	100	26	5	14	26	29
choroby neurologiczne	334	173	14	23	54	70
inne	498	292	9	64	90	43

1.6 Źródła utrzymania osób niepełnosprawnych i ich aktywność ekonomiczna

Wśród niepełnosprawnych w Powiecie Chodzieskim najliczniejszą grupę (87%) stanowią utrzymujący się z niezarobkowych źródeł i innych dochodów. Taki wskaźnik jest identyczny (dane GUS) z wskaźnikiem krajowym (87%) i nieco wyższy od wskaźnika niepracujących zarobkowo w Wielkopolsce (85%) . Największy odsetek (54 %) stanowią osoby utrzymujące się głównie z renty z tytułu niezdolności do pracy (tzw. renta inwalidzka). Pracę jako źródło utrzymania wskazało 13 % niepełnosprawnych mieszkańców powiatu.



Wykres 9. Procentowy wskaźnik osób niepełnosprawnych pracujących i niepracujących



Przeważającą grupę wśród osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo w Powiecie Chodzieskim stanowią mężczyźni (62 %). Wskaźnik ten dla kraju i dla Wielkopolski wynosi 60%. Wśród osób niepełnosprawnych biernych zawodowo przeważają kobiety (54 %). W Wielkopolsce wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 57%, a w kraju wynosi 56 %.

Tab. 9 Rodzaj zatrudnienia, pobieranego świadczenia lub innej aktywności w diagnozowanej grupie

Rodzaj niepełnosprawności	Powiat Chodzieski	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
umowa o pracę	133	61	6	3	36	17
<i>w tym kobiety</i>	47	27	2	1	11	6
działalność gospodarcza	8	4	0	0	1	3
<i>w tym kobiety</i>	5	2	0	0	1	2
gospodarstwo rolne	9	0	0	4	1	4
<i>w tym kobiety</i>	5	0	0	2	0	3
uczeń, student	45	16	9	0	14	6
<i>w tym kobiety</i>	20	9	4	0	4	3
bezrobotny	45	16	9	0	14	6
<i>w tym kobiety</i>	20	9	4	0	4	3
emeryci	781	407	20	42	200	111
<i>w tym kobiety</i>	476	254	10	19	126	67
renciści (renta inwalidzka lub renta socjalna)	1204	416	69	260	255	204
<i>w tym kobiety</i>	548	185	32	134	114	83
prowadzenie gospodarstwa domowego	22	3	6	7	0	6
<i>w tym kobiety</i>	21	3	5	7	0	6
inna sytuacja (prace dorywcze, itd.)	308	155	14	19	46	74



Tab. 10 Aktywność osób poniżej 18 roku życia

	Powiat Chodzieski	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
uczęszczający do przedszkola	27	11	5	2	4	5
uczęszczający do szkoły podstawowej	69	17	10	8	13	21
uczęszczający do gimnazjum	42	15	3	8	5	11
uczęszczający do zasadniczej szkoły zawodowej	7	2	2	1	1	1
uczęszczający do szkoły średniej	29	12	1	5	1	6
pozostający w domu	366	145	53	47	65	56

2. OTOCZENIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Osoby niepełnosprawne nie żyją w próżni. Jednak w odróżnieniu od swych pełnosprawnych sąsiadów muszą codziennie zmagać się z barierami utrudniającymi lub czasem wręcz uniemożliwiającymi im pełną aktywność życiową. Bariery te, obok najpowszechniej dostrzeganych barier architektonicznych, to m.in. problemy braku odpowiedniej pracy na przystosowanych stanowiskach, problemy finansowe, problemy z brakiem akceptacji społecznej, problemy związane z brakiem odpowiednich warunków do mieszkania czy odpowiedniej opieki, problemy z dostępem do różnorodnych form rehabilitacji.

Powiat Chodzieski realizuje szereg zadań na rzecz osób niepełnosprawnych, obejmujących obszary rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Rehabilitacja zawodowa pozwala osobom niepełnosprawnym na polepszenie sytuacji materialnej, a co za tym idzie umożliwienie zaspokojenia podstawowych potrzeb we własnym zakresie. Ponadto jest szansą na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, samorealizację, zapobieganie zjawisku izolacji. Celem rehabilitacji zawodowej jest ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego, poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Rehabilitacja społeczna, której celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym, realizowana jest poprzez prowadzenie działań,



w szczególności o charakterze organizacyjnym, technicznym, rehabilitacyjnym, psychologicznym, edukacyjnym i integracyjnym.

Jak jednak wiele jest jeszcze do zrobienia w wyżej obszarach wskazuje druga część niniejszego opracowania, będąca jednocześnie oceną szeroko rozumianego otoczenia osób niepełnosprawnych, jak i opisem stanu oczekiwań środowiska osób niepełnosprawnych Powiatu Chodzieskiego.

2.1 Dostępność miejsc publicznych dla osób niepełnosprawnych

W czasie gromadzenia danych do diagnozy środowiska niepełnosprawni respondenci udzielali odpowiedzi na pytanie: które budynki i miejsca użyteczności publicznej na terenie powiatu wymagają dostosowania ich pod kątem dostępności dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Przedstawione poniżej zestawienie jest zbiorem opinii środowiska osób niepełnosprawnych o miejscach wymagających likwidacji barier w rozbiciu na poszczególne gminy. Przy czym podkreślić należy, że opinie dotyczą zarówno własnych gmin, jak i całego powiatu, a zwłaszcza Chodzieży jako siedziby władz powiatowych i miasta o największej liczbie urzędów.

Tab. 11 Miejsca wymagające likwidacji barier architektonicznych lub komunikacyjnych z liczbą wskazań przez niepełnosprawnych respondentów z poszczególnych gmin.

Lp.	Miejsce sprawiające trudności w dostępie	Liczba wskazań przez respondentów				
		z Miasta Chodzież	z Gminy Margonin	z Gminy Szamocin	z Gminy Budzyń	z Gminy Chodzież
1	wszystkie urzędy	98	64	107	-	101
2	przychodnie lekarskie	336	62	272	311	139
3	Urząd Miejski	347	81	302	-	127
4	Urząd Gminny	7	-	-	381	318
5	Starostwo Powiatowe	31	16	4	22	35
6	urzędy pocztowe	157	100	245	192	127
7	banki	154	106	190	223	173
8	sklepy, markety	197	90	199	326	87
9	apteki	32	52	104	71	29
10	budynek PZU	98	41	61	28	52
11	chodniki (nierówności, brak zjazdów)	112	81	19	142	56
12	pływalnia	48	-	21	-	32
13	przejścia przez jezdnię bez sygnalizacji	37	76	32	98	27
14	autobusy	29	63	44	93	49



cd. Tab. 11 Miejsca wymagające likwidacji barier...

Lp.	Miejsce sprawiające trudności w dostępie	Liczba wskazań przez respondentów				
		z Miasta Chodzież	z Gminy Margonin	z Gminy Szamocin	z Gminy Budzyń	z Gminy Chodzież
15	biblioteki	34	51	55	48	29
16	Policja	5	12	-	14	7
17	dom kultury	22	39	28	31	8
18	Powiatowy Urząd Pracy	31	28	57	32	40
19	Urząd Skarbowy	19	21	56	31	34
20	szkoły	34	38	123	91	32
21	Zakład Energetyczny	19	-	12	-	14
22	klatki schodowe bloków	56	3	34	-	12
23	piwnice bloków	34	-	-	-	12
24	ośrodek pomocy społecznej	-	72	42	62	10
25	budynek ZUS	-	44	43	22	14
26	PCPR	1	11	-	14	-
27	siedziba USC	1	-	78	-	12
28	dworce i przystanki PKS	3	2	-	17	3
29	zakład wodociągów	-	-	-	14	-
30	przedszkola	-	-	-	29	-
31	kościół	15	6	5	42	9
32	świetlice wiejskie	-	-	-	54	-
33	dworce PKP	7	-	-	-	11

W uzupełnieniu powyższego zestawienia należy wskazać najczęściej wymieniane konkretne niebezpieczne lub trudne do pokonania przez niepełnosprawnych miejsca z poszczególnych kategorii. Należą do nich:

- przychodnia lekarska przy ul. Jagiellońskiej w Chodzieży,
- przejście przez jezdnię przy przychodni lekarskiej przy ul. Jagiellońskiej w Chodzieży,
- przejście przez jezdnię przy Domu Pomocy Społecznej w Chodzieży,
- chodniki przy Domu Pomocy Społecznej w Chodzieży,
- Bank Spółdzielczy w Chodzieży,
- Bank PKO w Chodzieży,
- kasa w Starostwie Powiatowym,
- siedziba Polskiego Związku Niewidomych,

Dodatkowo stosunkowo często respondenci podkreślali konieczność zmiany mentalności urzędników obsługujących osoby niepełnosprawne w różnych instytucjach oraz brak lub niewidoczne oznakowanie wewnątrz urzędów i instytucji.



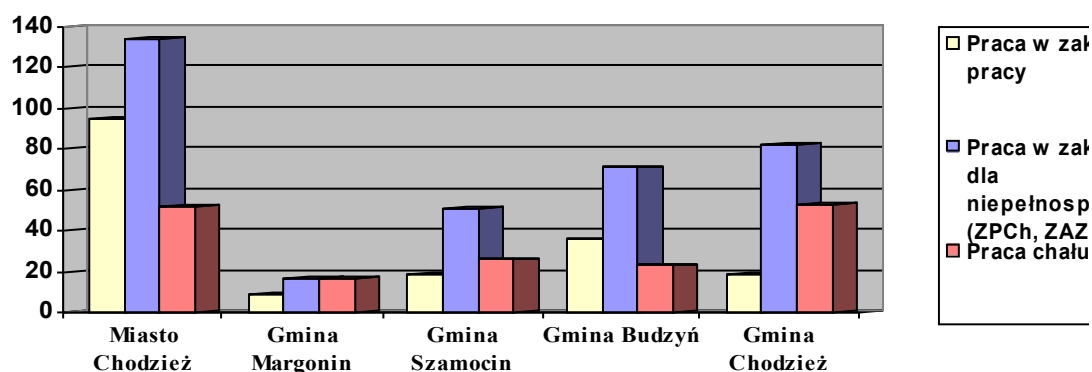
2.2 Problemy dostępności do pracy przez osoby niepełnosprawne

Część osób niepełnosprawnych, mimo obciążenia niepełnosprawnością, jest gotowa podjąć pracę, jeżeli byłaby ona dostępna. Także wśród niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Chodzieskiego, z którymi przeprowadzono wywiady w ramach zbierania danych do niniejszego opracowania, część zadeklarowała gotowość podjęcia pracy.

Tab. 12 Liczba osób niepełnosprawnych – spośród respondentów grupy diagnozowanej - gotowych podjąć pracę

	Powiat Chodzieski	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
zarejestrowani w PUP z prawem do zasiłku	15	11	0	0	0	4
<i>w tym kobiety</i>	7	5	0	0	0	2
zarejestrowani w PUP bez prawa do zasiłku	41	22	1	3	5	10
<i>w tym kobiety</i>	30	18	1	3	2	6
zarejestrowani w PUP jako poszukujący pracy	56	30	3	4	6	12
<i>w tym kobiety</i>	28	17	1	2	2	6
niezarejestrowani w PUP gotowi podjąć pracę	406	136	55	68	80	67
<i>w tym kobiety</i>	211	86	22	31	42	30

Wykres 10 Oczekiwania osób niepełnosprawnych dotyczące miejsca zatrudnienia i wykonywania pracy



Zdecydowanie najczęściej spośród ankietowanych osób niepełnosprawnych deklaruje chęć zatrudnienia się na rynku pracy chronionej, czyli w zakładach pracy wspieranych ze środków publicznych: zakładach pracy chronionej i zakładach aktywności zawodowej. Oczekiwania te wskazują na potrzebę tworzenia kolejnych zakładów pracy chronionej (obok czterech już działających na terenie powiatu) oraz utworzenia zakładu aktywności



zawodowej, który zatrudniałby osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, nie mające praktycznie żadnych szans na znalezienie pracy.

Przedstawiona poniżej tabela ukazuje najczęściej wskazywane oczekiwania dotyczące zatrudnienia i pracy osób niepełnosprawnych z grupy objętej badaniem.

Tab. 13 Oczekiwania dotyczące zatrudnienia i warunków pracy

Lp.	Oczekiwania	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
1	praca umysłowa, biurowa	39	21	30	27	23
2	praca przy obsłudze komputera	29	11	18	12	19
3	praca siedząca (też na wózku)	38	23	26	35	17
4	praca przystosowana do niepełnosprawności	31	11	34	7	25
5	praca lekka	41	24	29	27	30
6	praca chałupnicza	52	17	26	23	53
7	bibliotekarz	12	4	-	-	3
8	stolarz	12	3	-	3	6
9	stróż, portier	-	6	9	12	6
10	szewc	-	3	5	-	-
11	kucharz	-	3	-	2	6
12	kierowca	-	3	4	3	-
13	ogrodnictwo, rolnictwo	-	1	3	7	5
14	każda praca	11	20	15	18	13

Z podjęciem pracy wiąże się wcześniejsze przygotowanie do zatrudnienia, zdobycie kwalifikacji, m.in. w systemie szkoleń. Także w tym zakresie badani wyrazili swoje potrzeby. Przedstawiają się one następująco:

Tab. 14 Oczekiwania dotyczące szkoleń kwalifikacyjnych

Lp.	Oczekiwania	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
1	kurs j. angielskiego	36	33	20	17	30
2	kurs j. niemieckiego	10	9	11	14	12
3	prawo jazdy	42	12	39	22	31
4	obsługa komputera	92	37	43	40	38
5	kasy fiskalne i rachunkowość	55	39	18	39	26
6	kurs fryzjerski	27	11	16	8	12
7	operator wózków widłowych	29	20	37	39	16
8	kurs masażu	9	3	4	3	2
9	kurs spawacza	12	5	10	9	7
10	kurs sekretarki	5	11	6	5	10
11	kurs gastronomiczny	-	5	5	3	6
12	każde szkolenie	101	60	72	51	62



Część osób niepełnosprawnych ma już za sobą doświadczenia w poszukiwaniu pracy. W oparciu o informacje od nich sporządzono wykaz trudności w znalezieniu i podejmowaniu pracy przez osoby niepełnosprawne.

Tab. 15 Trudności w znalezieniu i podejmowaniu pracy przez osoby niepełnosprawne i liczba osób z grupy diagnozowanej, którzy je napotkali podczas poszukiwania pracy

Utrudnienia	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
brak ofert pracy	109	23	31	41	67
<i>w tym zgłaszane przez kobiety</i>	56	13	11	17	43
brak odpowiednich kwalifikacji	33	16	25	17	25
<i>w tym zgłaszane przez kobiety</i>	16	9	12	6	14
ograniczenia wynikające z niepełnosprawności	266	49	137	257	144
<i>w tym zgłaszane przez kobiety</i>	124	18	59	131	87
trudność w pogodzeniu pracy z nauką	12	9	3	16	7
konieczność sprawowania opieki nad członkiem rodziny	17	17	13	10	11
zbyt duża liczba lat wg pracodawcy	67	26	22	36	41
obawa przed utratą renty i innych świadczeń	29	12	-	3	17
niechęć pracodawców do zatrudnienia osób niepełnosprawnych	21	12	7	4	9
brak możliwości dojazdu	-	19	17	23	14

2.3 Problemy mieszkaniowe związane z niepełnosprawnością

Sytuacja mieszkaniowa w Polsce od lat pozostawiała wiele do życzenia. Brakowało mieszkań zwłaszcza dla najuboższych, dla warstwy robotniczej, jak i dla tzw. średniej klasy. W ostatnim roku sytuacja na rynku mieszkań uległa gwałtownej zmianie. Drożeją zarówno mieszkania, jak i materiały budowlane. Stawia to osoby najuboższe praktycznie poza możliwością samodzielnego nabycia lub zbudowania mieszkania. Na tym tle sytuacja osób niepełnosprawnych przedstawia się źle. Dotyczy to grupy osób mających stosunkowo niskie dochody i jednocześnie mających nierozwiązane do tej pory problemy ze złamaniem barier w miejscu zamieszkania. Z drugiej strony mają one duże potrzeby w zakresie likwidacji barier architektonicznych i w komunikowaniu się oraz dostosowywania mieszkań pod kątem niepełnosprawności. Potwierdzają to zebrane w trakcie pracy ankietarów z grupą badaną dane o oczekiwaniach osób niepełnosprawnych. Przedstawia je tabela nr 16.



Tab. 16. Potrzeby związane z dostosowywaniem mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych.

	Powiat Chodzieski	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
brak potrzeb	1786	810	83	245	316	331
zapewnienie mieszkania	22	8	4	3	2	5
budowa windy	43	13	8	10	7	5
budowa podjazdu	52	17	6	10	13	6
przebudowa łazienki	493	181	25	54	168	65
przebudowa kuchni	121	22	14	8	71	6
przebudowa ciągów komunikacyjnych (progi, drzwi, schody)	176	66	16	21	58	15
zmiana systemu grzewczego	141	27	5	19	68	22
zakup łóżka ortopedycznego	9	3	1	-	1	4
budowa/przebudowa sieci wodno-kanalizacyjnej	32	7	3	11	3	8
zlikwidowanie wilgoci „grzyb”	36	12	5	6	7	6
dobudowa pokoju	32	3	7	6	12	4
założenie lub zmiana systemu telefonicznego	7	-	1	3	2	1
założenie instalacji gazowej	9	-	1	4	3	1

2.4 Rozwój form rehabilitacji społecznej

Przywracanie osób niepełnosprawnych do życia społecznego to zadanie rehabilitacji społecznej. Ustawowo realizacja tego zadania spoczywa na barkach samorządu powiatowego. Ale bez współpracy z samorządami gminnymi, organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem osób niepełnosprawnych niemożliwe jest skuteczne działanie na tym polu. Tym bardziej, że oczekiwania osób niepełnosprawnych w tym względzie są wyraźnie określone. Potwierdzają to wyniki przeprowadzonej diagnozy potrzeb osób niepełnosprawnych w Powiecie Chodzieskim. Wskazują one na konieczność zwiększenia ilościowego podejmowanych do tej pory działań oraz poszerzenia oferty usług w zakresie rehabilitacji społecznej proponowanych niepełnosprawnym mieszkańcom powiatu. Zestawia je tabela nr 17. Zawiera też ona istotne informacje o oczekiwaniach z zakresu zbliżonego do rehabilitacji społecznej, choć niemieszczącego się w jej ramach, np. z zakresu opieki medycznej czy działalności oświatowej.



Tab. 17. Rehabilitacja społeczna – oczekiwania osób niepełnosprawnych

Oczekiwania	Powiat Chodzieski	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
impresje integracyjne	1595	618	88	137	380	371
placówki wsparcia dziennego	1458	547	40	150	353	368
poradnictwo prawne, socjalne, pomoc psychologiczna	1918	840	77	188	425	387
grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych	1671	635	67	170	395	404
stałe zajęcia rehabilitacyjne na pływalni	231	67	42	37	23	62
dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych	304	92	47	54	63	48
dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego	386	104	51	71	73	87
utworzenie ośrodka rehabilitacji	292	98	42	49	77	26
zwiększenie opieki medycznej	103	32	15	18	20	18
utworzenie przedszkoli oraz szkół integracyjnych	129	34	45	12	21	17
wsparcie finansowe (np. do leków)	82	21	16	7	34	4
utworzenie ośrodka wczesnej interwencji (diagnoza i wczesna rehabilitacja małych dzieci)	89	32	4	12	29	12
uniwersytet III wieku	86	38	6	11	14	17

Powyższe zestawienie wskazuje, że do najbardziej oczekiwanych przez osoby niepełnosprawne działań należy utworzenie i uruchomienie placówek wsparcia dziennego, takich jak środowiskowe domy samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej czy świetlice i kluby, itp. W grupie najczęściej ujawnianych oczekiwań znalazł się też zapis o potrzebie uruchomienia na dużą skalę usług z zakresu poradnictwa prawnego i pomocy psychologicznej. Znacząca większość respondentów wskazała też na potrzebę realizacji imprez integracyjnych, zapewniających nie tylko kontakt samych osób niepełnosprawnych ze sobą, ale również stwarzających możliwość spotykania się i przywracania do w miarę pełnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych wśród osób sprawnych.



2.5 Problemy osób niepełnosprawnych

W ramach prowadzonych działań diagnostycznych zebrano też wśród badanej grupy osób niepełnosprawnych Powiatu Chodzieskiego informacje o ich problemach, które ich najbardziej nurtują. Okazuje się, że te najczęściej wymieniane wynikają bezpośrednio z niepełnosprawności (ból, szybkie męczenie się, zły stan zdrowia, ograniczenia w poruszaniu się). Sytuacja ta wymaga ustalenia programu działań, które będą zapobiegać, likwidować lub zmniejszać problemy, których doznają niepełnosprawni mieszkańcy Powiatu Chodzieskiego.

Tab. 18. Istotne problemy osób niepełnosprawnych

Problemy	Powiat Chodzieski	Miasto Chodzież	Gmina Margonin	Gmina Szamocin	Gmina Budzyń	Gmina Chodzież
ograniczenia w poruszaniu się, zwłaszcza poza domem	1 234	249	79	281	304	321
ból	1 163	393	102	261	194	213
zły stan zdrowia	771	223	90	142	196	120
brak możliwości podjęcia dalszej nauki	600	194	33	74	165	134
szybkie męczenie się	546	212	58	91	87	98
częsty brak pieniędzy	417	130	59	124	104	85
brak możliwości samoobsługi (mycie, ubieranie się, jedzenie)	361	202	17	39	60	43
brak możliwości poruszania się w domu	273	146	8	18	66	35
brak akceptacji przez pełnosprawnych	252	72	45	43	54	38
zniechęcenie do działania, utrata wiary we własne siły	251	67	47	31	74	32
nieradzenie sobie w życiu,	185	47	32	43	36	27
uzależnienie od innych osób	161	51	22	34	36	18
brak kontaktu z innymi ludźmi, samotność	159	69	10	18	46	16
uzależnienie od leków, zabiegów higienicznych i rehabilitacyjnych	119	43	16	27	21	12
ograniczony dostęp do rehabilitacji	80	24	15	22	9	10

Jednak by uzyskać pełen obraz rzeczywistości, z jaką muszą się codziennie zmagać osoby niepełnosprawne, należy dodać do powyższego zestawienia wymienione we wcześniejszej części niniejszego opracowania problemy związane z dostępem do pracy i do źródeł utrzymania zapewniających godne życie. Obraz warunków, w jakich żyją



niepełnosprawni mieszkańcy Powiatu Chodzieskiego, i uwarunkowań, od których zależą możliwości poprawy ich sytuacji, zmusza do refleksji nad sposobami i formami działań dla dobra tej grupy.



IV. PODSUMOWANIE

Jak wykazało niniejsze opracowanie, na trudną sytuację życiową osób niepełnosprawnych składa się wiele czynników, w tym między innymi:

- a) trudna sytuacja ekonomiczna większości gospodarstw domowych osób niepełnosprawnych, która dodatkowo w odczuciu tychże znacznie się pogorszyła w okresie ostatnich trzech lat (wg danych GUS); problem ten uwidacznia się zwłaszcza w przypadku osób starszych;
- b) znaczna bierność na rynku pracy wśród osób niepełnosprawnych, których stopień niepełnosprawności ani wiek nie wykluczają podjęcia pracy; bierność ta najczęściej tłumaczona jest brakiem pracy dla osób niepełnosprawnych, co może wskazywać na małą otwartość pracodawców na zatrudnianie pracowników w tej grupie poszukujących pracy;
- c) ograniczona wiedza wśród osób niepełnosprawnych i ich opiekunów na temat instytucji, których celem jest niesienie pomocy tej grupie, przysługujących im form wsparcia (w tym finansowego), a także praw osób niepełnosprawnych;
- d) niski stopień zorganizowania i zintegrowania środowiska osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Obecnie w Polsce podejmowane są różnego rodzaju działania, których celem jest minimalizowanie skutków zjawiska niepełnosprawności oraz zapobieganie jego powstawaniu. A dzięki realizacji projektu „Diagnoza potrzeb osób niepełnosprawnych – profesjonalizm w działaniu”, którego jednym z rezultatów jest niniejsze opracowanie, Powiat Chodzieski zyskał szczegółowe zbilansowanie różnych potrzeb środowiska osób niepełnosprawnych w zakresie aktywności zawodowej oraz barier, które ją ograniczają.

Nabycie tej wiedzy pozwoli obecnie jednostkom powiatowym i gminnym, do których kompetencji należy rehabilitacja zawodowa i społeczna, a także organizacjom pozarządowym, działającym na polu niepełnosprawności, przystąpić do tworzenia celowego, odpowiadającego na zidentyfikowane problemy osób niepełnosprawnych, systemu wsparcia i integracji społecznej oraz zawodowej. Pozwoli to również na odpowiedni dobór oraz unowocześnianie form, metod i narzędzi stosowanych w dziedzinie integracji i rehabilitacji zawodowej. Materiał ten będzie również służył pracodawcom, szkołom, służbie zdrowia itp. do planowania działań związanych z obszarem niepełnosprawności.



Opracowanie niniejsze przynosi także bezpośrednie korzyści samym osobom niepełnosprawnym, którym - w wyniku przedstawionej w niniejszym opracowaniu szczegółowej diagnozy problemów związanych z niepełnosprawnością - zwiększyły się szanse i możliwości na podjęcie przez nie zatrudnienia lub przekwalifikowanie na potrzeby pracodawcy.

Szczególnie ważnym rezultatem przeprowadzonych badań ankietowych w ramach projektu „Diagnoza potrzeb osób niepełnosprawnych - profesjonalizm w działaniu” jest **utworzenie bazy danych o osobach niepełnosprawnych Powiatu Chodzieskiego**. Dzięki informacjom z bazy danych pracodawcy będą mogli pozyskiwać kandydatów do zatrudnienia. Baza będzie aktualizowana i dostępna w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży. Jej funkcjonowanie będzie poddawane okresowej ewaluacji, mającej na celu zwiększanie efektywności wykorzystania bazy dla zapewnienia realizacji potrzeb osób niepełnosprawnych.

Diagnoza ta pozwala również na stworzenie odpowiednich lokalnych warunków oraz zagwarantowanie i udzielanie osobom niepełnosprawnym takiej indywidualnej pomocy, która umożliwi maksymalne wykorzystanie ich potencjalnych możliwości i zdolności dla osiągnięcia jak największej życiowej samodzielności i aktywności.

Koniecznym warunkiem poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w Powiecie Chodzieskim jest rzeczywista współpraca wszystkich zainteresowanych instytucji i podmiotów. W trakcie realizacji projektu „Diagnoza potrzeb osób niepełnosprawnych – profesjonalizm w działaniu” zacieśniła się ona tam, gdzie już istniała, a została rozpoczęta tam, gdzie jeszcze jej nie nawiązano. Sprzyjała temu prowadzona w oparciu o współpracę z różnymi instytucji i organizacjami, działającymi na terenie Powiatu Chodzieskiego, rekrutacja uczestników do grupy badanej oraz prowadzona w tym samym czasie wspólna kampania informacyjna.

Wykorzystanie danych zebranych w niniejszym dokumencie do opracowania programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych przez samorząd powiatowy oraz współpracujące z nim instytucje i organizacje pozarządowe pozwoli na przygotowanie adekwatnych i celowych działań, które szybciej i pełniej przyczynią się do zaspokojenia potrzeb osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Chodzieskiego.